

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

Vtru[m] sit virtus generalis? 5

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

vel ratio quæ est potentia cognoscitiua. Sed quia iusti in hoc dicimur, quod aliquid rectè agimus: proximum autem principium actus est vis appetitiua: necesse est quod iustitia sit in aliqua vi appetitiua, sicut in subiecto. Est autem duplex appetitus, scilicet voluntas quæ est in ratione, & appetitus sensitius consequens apprehensionem sensus, qui diuiditur per irascibilem & concupiscibilem, vt in 1. * habitum est. Reddere autem vnicuique quod suum est, non potest procedere ex appetitu sensitiuo: quia apprehensio sensitua non se extendit ad hoc, quod cõsiderare possit proportionem vnius ad alterum: sed hoc est proprium rationis. Vnde iustitia non potest esse sicut in subiecto in irascibili vel concupiscibili, sed solum in voluntate. Et idèd Philof. * diffinit iustitiã per actum voluntatis, vt ex supra † dictis patet.

q. 81. ar. 1.

li. 5. ethi. c. 1. 5. ad fin. † 2. 1. hu-ius qu.

Ad primum ergo dicendum, quod quia voluntas est appetitus rationalis: idèd rectitudo rationis quæ veritas dicitur, voluntati impressa propter propinquitatem ad rationem, nomen retinet veritatis. Et inde est quod quandoque iustitia veritas vocatur.

Ad secundum dicendum, quod voluntas fertur in suum obiectum consequenter ad apprehensionem rationis. Et idèd quia ratio ordinat in alterum, voluntas potest velle aliquid in ordine ad alterum: quod pertinet ad iustitiam.

Ad tertium dicendum, quod rationale per participationem non solum est irascibile & concupiscibile, sed omninò appetitiuum, vt dicitur in 1. * Ethic quia omnis appetitus obedit rationi. Sub appetitiuo autem comprehenditur voluntas. Et idèd voluntas potest esse subiectum virtutis moralis.

s. ult. 10. mo 5. 3 2 2 infr. 9. 6. 5. 7. 5. q. 59. a. 1. et 1. 2. q. 60. ar. 3. es 5. ethi. le. 1. 2. 3.

ARTIC. V.

Utrum iustitia sit virtus generalis?

Ad quintum sic proceditur. Videtur, quod iustitia non sit virtus generalis. Iustitia enim condiuiditur alijs virtutibus, vt patet Sap. 8. Sobrietatem & iustitiam docet, prudentiam & virtutem. Sed generale

rale non condiuiditur seu connumeratur speciebus sub illo generali contentis. Ergo iustitia non est virtus generalis.

¶ 2 Præterea, Sicut iustitia ponitur virtus cardinalis, ita etiam temperantia & fortitudo. Sed temperantia vel fortitudo non ponitur virtus generalis. Ergo neque iustitia debet aliquo modo poni virtus generalis.

¶ 3 Præterea, Iustitia est semper ad alterum, ut supra* dictum est. Sed peccatum quod est in proximum, non potest esse peccatum generale: sed diuiditur contra peccatum, quo peccat homo contra seipsum. Ergo etiam neque iustitia est virtus generalis.

SED contra est, quod Philof. dicit* in 5. Ethic. quod iustitia est omnis virtus.

RESPONDEO dicendum, quod iustitia, sicut dictum est, *ordinat hominem in comparatione ad alium. Quod quidem potest esse dupliciter. Vno modo ad alium singulariter consideratum. Alio modo ad alium in communi, secundum scilicet quod ille qui seruit alicui communitati, seruit omnibus hominibus qui sub communitate illa continentur. Ad utrumque ergo se potest habere iustitia secundam propriam rationem. Manifestum est autem quod omnes qui sub communitate aliqua continentur, comparantur ad communitatem sicut partes ad totum. Pars autem id quod est totius est: vnde & quodlibet bonum partis est ordinabile in bonum totius. Secundum hoc ergo, bonum cuiuslibet virtutis siue ordinantis aliquem hominem ad seipsum, siue ordinantis ipsum ad aliquas alias personas singulares, est referibile ad bonum commune, ad quod ordinat iustitia. Et secundum hoc actus omnium virtutum possunt ad iustitiam pertinere, secundum quod ordinat hominem ad bonum commune. Et quantum ad hoc, iustitia dicitur virtus generalis. Et quia ad legem pertinet ordinare in bonum commune, ut supra habitum* est; inde est quod talis iustitia, prædicto modo generalis, dicitur iustitia legalis: quia

ar. 2. huius
ius quæ

c. 1. et 2.
80. 5.

ar. 2. huius
ius quæ

1. 2. q. 90
A. 2. et ar.
qu. 4. quæ
præced.

scilicet per eam homo concordat legi ordinati actus omnium virtutum in bonum commune.

Ad primum ergo dicendum, quod iustitia conditionitur seu connumeratur alijs virtutibus, non in quantum est generalis, sed in quantum est specialis virtus, vt infra * dicitur.

art. 7. q. 12. huius quest.

Ad secundum dicendum, quod temperantia & fortitudo sunt in appetitu sensitivo, id est, in concupiscibili & irascibili. Huiusmodi autem vires sunt appetituum quorundam bonorum particularium, sicut & sensus est particularium cognoscitivus. Sed iustitia est sicut in subiecto in appetitu intellectivo, qui potest esse uniuersalis boni, cuius intellectus est apprehensivus. Et ideo iustitia magis potest esse virtus generalis, quam temperantia vel fortitudo.

Ad tertium dicendum, quod illa quæ sunt ad seipsam, sunt ordinabilia ad alterum, præcipue ad bonum commune. Vnde & iustitia legalis secundum quod ordinat ad bonum commune, potest dici virtus generalis. Et eadem ratione iniustitia potest dici peccatum commune. Vnde dicitur 1. Io. 3. q. omne peccatum est iniquitas.

ARTIC. VI.

Vtrum iustitia, secundum quod est generalis, sit idem per essentiam cum omni virtute?

323
2.2. q. 60.
a. 3. ad 2.
q. ar. 7.
co. q. 3.
d. 9. q. 1.
a. 1. q. 2.
co. q. 5.
ethi. le. 2.
fin.

AD sextum sic proceditur. Videtur, quod iustitia secundum quod est generalis, sit idem per essentiam cum omni virtute. Dicit enim * Philof. in 5. Ethic. q. virtus & iustitia legalis est eadem omni virtuti: esse autem non est idem. Sed illa quæ differunt solum secundum esse, vel secundum rationem, non differunt secundum essentiam. Ergo iustitia est idem secundum essentiam cum omni virtute.

¶ 2 Præterea, Omnis virtus, quæ non est idem per essentiam cum omni virtute, est pars virtutis. Sed iustitia prædicta, vt ibidem * Philof. dicit, non est pars virtutis, sed tota virtus. Ergo prædicta iustitia est idem essentialiter cum omni virtute.

* 1 in fi
ve, 10. 9.

¶ 3 Præterea, Per hoc quod aliqua virtus ordi-